

Raamatukogutöö korraldamine alates 08. septembrist COVID-19 perioodil

Alates 25. maist on lubatud raamatukogu:

- kontaktivaba raamatute laenus ja tagastus;
- siseruumides lugemissaalide külastamine, väljaannete laenus ja tagastamine, avariilite ja internetiarvuti kasutamine;
- õuealal välilugemisaalid;
- siseruumides ja välitingimustes avalikud raamatukogu üritused vastavalt avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangutele.

Järgida Vabariigi Valitsuse korraldusi: <https://www.kriis.ee/et/hadaolukorra-aegsed-oigusaktid>
 COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud.

Alates 19. juunist asendus 2+2 reegel inimeste hajutamise nõudega.

Jätkuvalt tuleb hoida inimeste vahel turvalist distantsi, mis võimaldab kaitsta inimestel ennast ja oma lähikondseid nakkuse eest ning piirata haiguse levikut Eestis. 2+2 reegli kohustuslikus korras täitmist riik enam ei nõua.

Raamatukogu teenuste järk-järguline laiendamine või piiramine sõltub kohalike riskide analüüsist ja omavalitsuse otsusest, kuid järgida tuleb Kultuuriministeriumi juhendis toodud nõudeid (kooskõlastatud Terviseametiga), mis aitavad tagada nii külastajate kui töötajate ohutuse ja takistavad viiruse levikut.

Raamatukogutüübiti (rahva-, kooli-, teadus-, rahvusraamatukogu) eraldi juhendeid ei koostata.

Lisaks raamatukogude käitumisjuhendile järgida Terviseameti üldisi soovitusi:

<https://www.terviseamet.ee/et/uuskoroonaviirus>.

- COVID-19 on viirusnakkus, mis levib inimeselt inimesele piisknakkuse kaudu, peamiselt kontaktis nakkusohtliku inimesega, kellel on nakkusele iseloomulikud sümptomid.

Üldine töökorraldus

- Alates 19. juunist asendus 2+2 reegel inimeste hajutamise nõudega. Jätkuvalt tuleb hoida inimeste vahel turvalist distantsi, mis võimaldab kaitsta inimestel ennast ja oma lähikondseid nakkuse eest ning piirata haiguse levikut Eestis.
- Inimeste hajutamise nõude tagamise meetodi valib asutus vastavalt oma suurusele ja külastajate arvule.

- **Alates 19.augustist 2020** on lubatud avalikud üritused (etendused, kontserdid, festivalid, rahvakultuurisündmused, laadad, konverentsid jne), k.a. ühe- kui mitmepäevased ettevõtmised, mille raames võib toimuda eraldi üritusi (sh eri kohtades üheaegselt), milles igal ühel eraldi ei viibi rohkem kui 1500 inimest siseruumides ning õues kuni 2000 inimest. Sealjuures ei tohi ühel üritusel osalejad (vastavalt üritusel osalejate piiravule) kokku puutuda teisel üritusel (sh sama ürituse alaüritused erinevates toimumispaikades) osalejatega ürituste toimumise ajal, nende vahel, enne ning pärast. Antud arvu all ei mõelda üritusega seotud töötajaid, esinejaid jne, vaid publikut või osalejaid.
- Kehtib kohustus tagada inimeste hajutamine ja siseruumides 50% täituvuse nõue. Siseruumides ei kohaldata kuni 50% täituvuse piirangut avalikele koosolekutele, avalikele üritustele, sealhulgas konverentsidele, teatrietendustele, kontsertidele ja kinoseanssidele tingimusel, kui isikutele on selleks ettenähtud alal tagatud statsionaarne istekoht. Statsionaarsete istekohtadena käsitletakse püsivalt ruumi ettenähtud istekohti, mis on nummerdatud või muul viisil märgistatud ja alaliselt publikule määratud. Sealjuures peetakse silmas ka istekohti, mis on põhiplaani või muu sarnase püsiva lahendusega ruumi määratud, kuid mida vahetatakse istmekohtadeta põrandaala vastu samas toimumiskohas muude ürituste läbiviimiseks.
- Asutus võib kehtestada allpool nimetatud nõuetest rangemaid nõudeid, kui see aitab kaasa viiruse leviku tõkestamisel.

Raamatukogusse sisenemine

- Võimalusel eraldada raamatukogusse sisenemise ja väljumise teekond.
- Võimalusel hoia ukse avatuna, et vältida ukse linkide katsumist.
- Lubada lifte kasutada järgides inimeste hajutamise nõuet.
- Kui asutusel on riidehoid, siis mõelda läbi selle kasutamise kord. Lubatud on nii teenindajaga kui ka iseteenindusega garderoob. Garderoobitöötaja peaks kasutama soovituslikult kaitsekindaid või regulaarselt pesema ning desinfitseerima käsi.
- Raamatukogu tagab külastajatele võimalused käte desinfitseerimiseks ja pesuks.
- Asetage käte desinfitseerimisvahendid külastajate liikumisteedele nähtavasse kohta. Kindlasti peaksid desinfitseerimisvahendid olema sisenemise ja väljumise kohas, WC juures ning (järskude) treppide juures, mille puhul on käsipuust kinnihoidmine vältimatu.
- Paigaldage sisenemise, desinfitseerimis- ja pesukohtade juurde raamatukogus käitumise piltjuhised: <https://www.eru.lib.ee/index.php/raamatukogud-eriolukord>.
- Raamatukogul on õigus haigussümptomitega külastajat hoonesse mitte lubada, sellest teavitada külastajaid oma veebilehel ja sotsiaalmeedia kanalites.

Raamatukogu teenindus

- Raamatukogu siseruumides järgida inimeste hajutamise nõuet.
 - lugemis- või internetisaalis võtta vajadusel kasutusele eelregistreerimise süsteem (vältimaks ülerahvastatust).
- Võimalusel ja vajadusel lugege sisse teavitus ning teavitage läbi kõlarite, et inimesed järgiksid inimeste hajutamise nõuet ja hoiaksid distantsi (sh järjekordades) ning vähendaksid trepikäsi puude ja muude pindade puudutamist.
- Vähendada lähedasi sotsiaalseid kontakte töötajate ning töötajate ja külastajate vahel.

- Korraldada töötajate ja külastajate töökohad nii, et töötajad järgiksid teineteisega ja külastajad saaksid järgida inimeste hajutamise nõuet. Vajadusel kujundada ruum ja tõsta mööbel sobivalt kehtestatud reeglitele.
- Korraldage teeninduslettide töö nii, et külastajatel oleks järjekorras võimalik hoida distantsi, mis tagab inimeste hajutamise nõude täitmise ja võimaldab tulla teenindajale lähemale ainult teeninduse hetkeks. Kasutage põrandal tähiseid või silte, mis toetavad inimeste hajutamise nõude täitmist.
- Võimalusel paigaldage teenindusleti ette pleksiklaas. NB! Vajab regulaarselt puhastamist.
- Suunake inimesed raamatukogu e-teenuseid ja võimalusel pakiautomaadi teenuseid kasutama.
- Kojulaenutust pakkuda võimalusel kontaktivabalt (nt pakiautomaat, kontaktivaba koduteenindus).
- Väljaannete tagastamine peab toimuma võimalikult kontaktivabalt nt kasutades tagastuskaste või pakiautomaate.
- Viige sisse võimalikult palju kontaktivabasid teenindus- ja maksemeetodeid (nt viipemakse, mobiilimakse, QR-koodiga mTasku makse, pangalaenukanne).
- Makseterminal paigutage võimalusel teenindajast maksimaalselt kaugemale.
- Raamatukogu peab tagama külastajale võimalused (nt salvrätikute olemasolu) desinfitseerida avalikud interneti arvutid, töövahendid (arvuti ekraan, klaviatuur, hiir) ja pinnad enne ning pärast kasutuskorda.
- Raamatukogu desinfitseerib avalikud interneti arvutid, töövahendid (arvuti ekraan, klaviatuur, hiir) ja pinnad 2-4 tunni järel.
- Avariilite kogud on avatud külastajatele ja uurijatele samadel tingimustel, mida üldisele töökorraldusele internetipunktile ja lugemissaalidele kehtestatud reeglid ette näevad.
- Jälgida jooksvalt külastajate käitumist ning teha vajadusel muudatusi asutuse töökorralduses ja ajutises raamatukogu kasutuseeskirjas, et tagada maksimaalselt nii külastajate kui ka töötajate ohutus.
- Raamatukogu õuealal võib avada välilugemisaali järgides käte desinfitseerimise, pindade puhastamise, inimeste hajutamise ja riskirühmadele soovituslikku kaitsemaski kasutamise reeglit.

Avalikud üritused

- Avalikke raamatukogu üritusi (nt grupiekskursioonid, raamatukogutunnid, näituste avamised, kohtumised kirjanikega, raamatuesitlused jms) korraldatakse siseruumides ja välitingimustes vastavalt avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangutele. Järgida Vabariigi Valitsuse korraldusi: <https://www.kriis.ee/et/hadaolukorra-aegsed-oigusaktid> ja Kultuuriministeeriumi juhendeid <https://www.kul.ee/et/uudised/korduma-kippuvad-kusimused-koroonaviiruse-levik-ja-kultuurivaldkond>.
- 1. juunist võivad külastajatele olla avatud siseruumides lastealad ja mängutoad, järgides käesolevat juhist ning täiendavalt ka üldjuhiseid: <https://www.terviseamet.ee/et/COVID-19-trukised#JUHENDID>.
- Ühiselt kasutatavate töövahenditega huviringide ja töötubade korraldamisel riskirühma kuuluvatele sihtrühmadele (nt vanemaealised) tagada iga kasutuse järel töövahendite desinfitseerimine.
- Kui raamatukogul on toidlustuskoht või nt raamatute või käsitöö müügipunkt, siis nende puhul tuleb järgida käesolevat juhist ning täiendavalt ka üldjuhiseid: <https://www.terviseamet.ee/et/COVID-19-trukised#JUHENDID>

Külastajate ohutus

- Raamatukogu siseruumides ja Internetiarvutit kasutades on riskirühma kuuluval külastajal soovituslik kanda kaitsemaski (võib olla ka ise tehtud).
- Külastajal peab olema võimalus käsi desinfitseerida enne ja pärast väljaannete, inventari ning tehnikaseadmete (arvutid, laenutusautomaadid jms) kasutamist. Kui viirusega saastunud kätega nägu mitte katsuda ja need koheselt peale kasutamist desinfitseerida, siis viirus ei levi.
- Raamatukogu teavitab külastajaid kõigist reeglitest erinevate kanalite kaudu: asutuse veebilehel ja sotsiaalmeedia kanalites, nii tekstina kui ka piltjuhistena asutuses kohapeal, s.h välisustel.

Siseõhu kvaliteet

- Kuna eriolukord on lõpetatud, järgida ruumide ventileerimisel ja tuulutamisel tavapäraselt järgitud norme ning nõudeid.

Pindade ja ruumide puhtus

- Puhastage ja desinfitseerige (toimeained: 70% etanool, 75% 2-propanool, vesinikperoksiid, naatriumhüpoklorit) kõiki sagedasti puudutatavaid pindu külastajatele avatud ruumides (s.h ukselingsid - erandiks on vasest või suure vasesisaldusega pronksist ukselingsid, millel viirus hävib kriitilise piirini juba kahe tunni jooksul; käsipuud, liftinupud, lülitid, toolide käetoed alt ja pealt, teenindusletid, avariilid, laenutus- ja tagastusautomaadid, tagastuskastid, lauapinnad, tualettruumide sisustus ja pinnad), vähemalt iga 2-4 tunni järel.
- Pöörake tavapärasest enam tähelepanu ka töötajate tööruumide ja kööginurga puhastamisele:
 - Mööblit, radiaatoreid puhastada vähemalt kaks korda nädalas.
 - Igapäevaselt puhastada ja desinfitseerida kööginurga tehnika ja lauapinnad, tualettruumi sisustus ja pinnad.
- Desinfitseerimisvahendi valik sõltub, kus (kätel, pindadel vm) ja kuidas seda on vaja kasutada, milliste organismide tõrjeks soovitakse toodet kasutada ja kas see toode sobib soovitud eesmärgi saavutamiseks – loe kasutusjuhendit ja täida ohutusnõudeid! Koostage vastavalt tootele puhastusgraafikud koos sagedusega erinevatele pindadele.
- Ajal, kus desinfitseerivad vahendid ei pruugi suuremate ruumide ja pindade jaoks olla laialdaselt kättesaadavad ja pole alati ka vajalik, saab tõhusa puhastamise teel ning majapidamises kasutatavate puhastusvahenditega tagada sama tõhusa tulemuse.
- Raamatukogu kõigisse saalidesse paigaldada prügikast kasutatud ühekordsete isikukaitsevahendite jaoks.

- Kõik võimalikud viirusega saastunud jäätmed (sh isikukaitsevahendid) koguda pealt suletavasse kilekotti ning käidelda olmeprügina.
- Terviseameti puhastus ja desinfitseerimise soovitus: <https://www.terviseamet.ee/et/COVID-19-trukised#JUHENDID>
- [Siit](#) leiad lisainfo ja kontaktid hetkel Eestis desinfitseerimisvahendeid pakkuvatest ettevõtetest.

Töötajate ohutus

- Jälgige töötajate tervist.
- Töötajate ja küllastajate vahel kehtib inimeste hajutamise nõue.
- Võimaldage töötajatel regulaarset kätepesu vee ja seebiga vähemalt 20 sekundit, vähemalt iga 2 tunni järel. Soovitatav on pakkuda käte kreemitamise võimalust.
- Kui kätepesu ei ole võimalik, desinfitseerige võimalusel käsi minimaalselt 70% etanoolipõhise käte antiseptikumiga. Nähtavalt määrduvad käed tuleb kindlasti pesta.
- Küllastajatega kokku puutuvate töötajate isikukaitsevahendite valik teha töötaja riskirühma kuulumise ja töö eripära alusel.
- Küllastajatega kokkupuutuvatel töötajatel (eriti riskirühma kuuluvatel) on soovituslik kanda ühekordset kaitsemaski või visiiri ja kindaid juhul, kui ei ole võimalust hoida inimeste hajutamise nõudest tulenevalt küllastajatega distantsi ajavahemikul 15 minutit ja kauem. Teostada töökeskkonna riskianalüüs.
- Minimeerige riskirühmadesse kuuluvate töötajate (elkõige vanemaealised, krooniliste haiguste, immuunpuudulikkusega inimesed) kokkupuudet küllastajatega.
- Küllastajatega kokkupuutuvatel töötajatel on soovituslik pärast iga kokkupuudet küllastajaga desinfitseerida käed või kindad.
- Kontrollige, et töötajad on teadlikud kaitsevahendite korrektsest ja ohutust kasutamisest: [Koondinfo isikukaitsevahendite kohta](#).
- Vältige teavitussedelite ja sularahaga arveldamisel füüsilist kontakti.
- Võimalusel paigaldage teenindusleti ette pleksiklaas. NB! Vajab regulaarselt puhastamist.
- Lubada vajadusel jätkata kaugtööd töötajatel, kelle töö iseloom seda võimaldab.
- Võimalusel korraldada graafik nii, et küllastajaid teenindavate vahetuste koosseis oleks võimalikult muutumatu. St töötajate lähikontaktsete ring oleks võimalikult muutumatu.
- Koosolekuid pidada sidevahendite kaudu. Kui see pole võimalik, siis:
 - Peaksid koosolekul osalejad järgima inimeste hajutamise nõuet.
 - Vältida kätlemist, materjalide jagamist jmt otseseid kontakte.
 - Koosolekul viibijad peaksid järgima head respiratoorset ja kätehügieeni.
 - Koosoleku kestvus peaks olema võimalikult lühike.
- COVID-19 leviku pidurdamise seisukohalt on oluline, et haigestunud töötaja informeeriks tööandjat, et COVID-19 diagnoos leidis kinnitust. Tööandja informeerimine toimub vastavalt töötaja ja tööandja kokkuleppele.

Kui töötaja haigestub respiratoorsesse haigusesse (palavik, köha, nõrkus jm sümptomid)

1. Töövälisel ajal (mitte töökohal olles):

- Töötaja peab jääma koju ja võtma ühendust perearstiga, kes langetab otsuse COVID-19 diagnoosi, testimise vajaduse ja töövõimetuslehe (TVL) osas. NB! Töötaja COVID-19 suhtes testimise vajaduse üle otsustab perearst.
- Kolleegid, kes pole töötajaga sümptomaatilisel perioodil kokku puutunud, võivad jätkata tööl käimist, kuid jälgima 14 päeva jooksul tähelepanelikult oma tervist. Sümptomite ilmnemisel tuleb jääda neil koju ja võtta ühendust oma perearstiga.
- Haigestunud töötaja võib tööle naasta 14 päeva möödudes tingimusel, et tal ei esine respiratoorseid sümptomeid ega palavikku. Lõpliku otsuse teeb perearst. Kui töötaja haigusleht on arsti poolt lõpetatud, siis töötaja võib naasta tööle ja tööandjal ei ole õigust nõuda töötajalt täiendavat testi.

2. Tööajal (töökohal olles):

- Haigestunud töötaja peab koheselt koju minema. Töötaja võib tööle naasta 14 päeva möödudes tingimusel, et ta on täielikult terve – st ei esine respiratoorseid sümptomeid ega palavikku.
- Haigestunud töötaja peab võtma ühendust oma perearstiga. Perearst hindab COVID-19 võimalikkust sümptomite, epidemioloogilise seose või laboratoorse testimise alusel (laboratoorse testimise vajaduse üle otsustab perearst).
- COVID-19 leviku pidurdamise seisukohalt on oluline, et haigestunud töötaja informeeriks tööandjat, et COVID-19 diagnoos leidis kinnitust.
- Tööandja, olles informeeritud töötaja COVID-19 diagnoosist, teeb koostööd TA regionaalosakonnaga. Kontaktid on leitavad: <https://www.terviseamet.ee/et/terviseametist-struktuuriuksuste-kontaktid>
- Viirusega potentsiaalselt saastunud ruumid tuleb kõrvalistele isikutele sulgeda ning viia neis läbi korralik pesu, desinfitseerimine ning tuulutamine.
- Terviseameti soovitusel puhastamiseks ja desinfitseerimiseks leiate: <https://www.terviseamet.ee/et/COVID-19-trukised#JUHENDID>
- COVID-19 diagnoosi kinnitumisel peab töökohal selgitama välja inimesed, kes olid haigestunud töötajaga sümptomaatilisel perioodil lähikontaktis*. Tööandja teeb lähikontaktsete välja selgitamiseks koostööd TA regionaalosakonnaga.
- Lähikontaktid peavad jääma koju 14 päevaks ning jälgima hoolikalt oma tervist. Ülejäänud töötajad võivad jätkata oma igapäevast töörutiini, kuid peaksid hoolikamalt jälgima oma tervist.
- Kui haigestunud töötaja COVID-19 diagnoos ei leidnud kinnitust, võivad teised töötajad jätkata tööd, kuid kindlasti jälgima 14 päeva jooksul oma tervist.

Käsi tuleb pesta:

- enne töö alustamist;
- enne kaitsekinnaste kätte panemist;
- enne kuumtöödeldud või valmistoidu käitlemist;
- pärast küllastaja kasutatud väljaannete käitlemist;
- pärast kuumtöötlemata toidu käitlemist või valmistamist;
- pärast jäätmete käitlemist;
- pärast koristamist;
- pärast tualeti kasutamist;
- pärast nina nuuskamist, aevastamist või köhimist;
- pärast söömist, joomist või suitsetamist;
- pärast raha käsitlemist.

***Lähikontakt* on:**

- otsene füüsiline kontakt COVID-19 haigega (nt kätlemine);
- otsene kontakt COVID-19 haige eristega ilma kaitsevahendeid kasutamata (nt on peale köhitud);
- koos viibimine COVID-19 haigega vähemalt 15 minutit ja kuni 2 meetri kaugusel
- viibimine COVID-19 haigega ühes ruumis vähemalt 15 minutit ja kuni 2 meetri kaugusel.

Juhendeid ja soovitusi leiate:

- www.kriis.ee
- [Terviseameti koroonaviiruse haigus COVID-19 trükised ja juhendmaterjalid](#)
- [Veterinaar- ja Toiduameti soovitused toidukäitlejatele seoses koroonaviirusega](#)
- [Tööinspektsiooni soovitused tööandjale ja töötajale](#)
- [Hädaolukorra aegsed õigusaktid](#)
- [Eriolukorra lõpp ja kultuurivaldkond](#)
- [Eesti raamatukogud pärast eriolukorda](#)
- [Raamatukogude infomaterjalid](#)
- [Vaata, millal kanda maski](#)
- [Koondinfo isikukaitsevahendite kohta](#)